

Q&A Wet verbetering rechtsbescherming mbo-studenten

Datum: Maart 2022

Van: MBO Raad. Gevalideerd door het ministerie van OCW

Ondersteuningsafspraken studenten met een handicap of chronische ziekte

1. Wat is de precieze definitie/afbakening van het begrip 'handicap of chronische ziekte'?

- Onder handicap of chronische ziekte vallen langdurige, fysieke, mentale, intellectuele of zintuigelijke beperkingen die ervoor kunnen zorgen dat mensen niet volledig kunnen participeren in het onderwijs. Er bestaat geen vaste lijst van welke ziekten/soorten handicap onder deze wetgeving vallen. Het uitgangspunt is dat een handicap onomkeerbaar is. Een chronische ziekte is soms wel omkeerbaar, maar zij is in ieder geval langdurig van aard.
- Deze duiding van het begrip 'handicap of chronische ziekte' is gelijk aan die in de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte.

2. Hoe moet de instelling de evaluatie van de ondersteuningsafspraken inrichten?

- Instellingen moeten de ondersteuningsafspraken die zij gemaakt hebben ten minste één keer per studiejaar met de betreffende student of vavo-student evalueren op hun doeltreffendheid. De bedoeling hiervan is om na te gaan of de afspraken (nog) doeltreffend zijn en of zij zo nodig moeten worden aangepast.
- Instellingen bepalen zelf hoe zij deze evaluatie inrichten. Zij kunnen er bijvoorbeeld voor kiezen om de evaluatie in reguliere mentorgesprekken te integreren. Instellingen moeten desgevraagd wel aan kunnen tonen dat zij aan deze verplichting hebben voldaan.

3. In welke fase van het aanmeldproces krijgt de student de vraag of er sprake is van een ondersteuningsbehoefte (bijv. op meerdere momenten mogelijk: bij aanmelding, tijdens intakegesprek)?

- Scholen hebben de ruimte hun eigen aanmeld- en intakeproces in te richten, dus ook op welk(e) moment(en) ze vragen of er sprake is van een extra ondersteuningsbehoefte. Niet alle studenten geven dit bij aanmelding aan. Als een student aangeeft extra ondersteuning nodig te hebben, is de school verplicht daarover voorafgaand aan de inschrijving afspraken met de student te maken.

4. Wat leg je minimaal vast in de afspraken over extra ondersteuning? En wanneer in het aanmeldproces?

- Afspraken moeten worden vastgelegd voor de inschrijving, dus voor de start van de opleiding. Je moet vooraf weten of een bepaalde ondersteuningsbehoefte geen onevenredige belasting is voor de school.
- In de wet staat dát afspraken over extra ondersteuning vanwege handicap of chronische ziekte schriftelijk moeten worden vastgelegd. De wet bevat geen voorschriften over de inhoud van de afspraken.

5. Hoe leg je afspraken over extra ondersteuning vast, gebruik makend van digitale mogelijkheden. Bijv. een invulformulier in het studentenvolgsysteem.

- De afspraken hoeven niet op papier te staan, vastleggen in een digitaal systeem kan ook.

6. Studenten moeten individueel akkoord gaan met de afspraken. Moet dit met een fysieke handtekening of zijn er eenvoudigere manieren?

- Student kan ook per mail/elektronisch akkoord geven.

- De afspraken zijn tweeledig, de school biedt bepaalde ondersteuning aan en de student en de student gaat mondeling/per mail/elektronisch akkoord.

7. Hoe richt je de jaarlijkse evaluatie handig in?

- Dit hoeft geen aparte gesprekscyclus te zijn. Dat kan bijv. een keer per jaar onderdeel zijn van reguliere gesprekken, zoals een voortgangs- of begeleidingsgesprek met de mentor/coach/slb'er.
- Je moet kunnen aantonen dat de evaluatie heeft plaatsgevonden en of afspraken gewijzigd zijn. Scholen leggen de hoofdlijnen van deze gesprekken vaak vast in hun studentenvolgsysteem. Het digitale gespreksformulier kan worden uitgebreid met 'evaluatie afspraken extra ondersteuning'.

8. Moeten ook de ouders akkoord geven op de ondersteuningsafspraken bij handicap of chronische ziekte?

- Studenten van 16 en ouder kunnen zelfstandig een akkoord op de ondersteuningsafspraken geven. Voor studenten jonger dan 16 is het akkoord van de ouder, voogd of verzorger wel verplicht. Dit is conform de algemeen geldende regels uit de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO).

9. Waar kan de student die het niet eens is met de uitvoering of inhoud van de ondersteuningsafspraken terecht voor rechtsbescherming?

- Bij het bepalen van de ondersteuningsafspraken moet de student het kunnen aangeven als zij het niet eens is met de door de school voorgestelde ondersteuning. Pas bij een akkoord van zowel student als school is er sprake van een afspraak.
- Als een student na het maken van de ondersteuningsafspraken zorgen heeft over de inhoud of uitvoering hiervan, dan kan hij deze in ieder geval bespreken tijdens de evaluatie die minimaal jaarlijks plaatsvindt. Het staat de school en student vrij om met wederzijds goedbevinden op ieder moment de ondersteuningsafspraken te wijzigen.
- Als een student ontevreden is over de uitvoering van de ondersteuningsafspraken kan hij ook hierover via de toegankelijke faciliteit een geschil starten bij de geschillenadviescommissie van de school.

10. Op welke aspecten van de ondersteuningsafspraken gaat de inspectie toezien? Dat ze er zijn, dat er een jaarlijkse evaluatie plaatsvindt, maar bijvoorbeeld ook of ze doeltreffend zijn?

- De inspectie ziet er op toe dat een school zich aan de wettelijke bepalingen met betrekking tot de ondersteuningsafspraken houdt. Dat wil zeggen toezicht op:
 - Het feit dát er ondersteuningsafspraken met studenten met een handicap of chronische ziekte worden gemaakt; en
 - Het feit dát deze ondersteuningsafspraken minimaal jaarlijks op hun doeltreffendheid geëvalueerd worden.

11. Welke gegevens van de student over zijn handicap of chronische ziekte mag / moet de school opnemen in de dossiers en welke niet gelet op de AVG?

- De schoolt dient zich in algemene zin aan de AVG te houden.
- Met betrekking tot het verzamelen en verwerken van persoonsgegevens in het kader van het maken en evalueren van ondersteuningsafspraken zijn de AVG-principes van doelbinding en minimale gegevensverwerking van belang.
- De school zal per geval de afweging moeten maken welke gegevens strikt noodzakelijk zijn voor het maken en evalueren van de ondersteuningsafspraken. Hierbij kan gedacht worden aan enkel vastleggen welke ondersteuning een student

nodig heeft, zonder daarbij onnodig informatie op te slaan over de handicap of chronische ziekte die de oorzaak voor die ondersteuning is.

Rechtsbescherming (toegankelijke faciliteit, geschillenadviescommissie, beroepsgang)

12. Hoe ver moet de toegankelijke faciliteit gaan met het ondersteunen van klachten van studenten? Gaat het met name om verwijzen of is verdere ondersteuning verplicht?

- De wettelijke taak van de toegankelijke faciliteit is om klachten en bezwaren van studenten in ontvangst te nemen en zo spoedig mogelijk naar de juiste commissie door te sturen (klachtencommissie, geschillenadviescommissie en de commissie van beroep voor de examens).
- De school is dus niet verplicht om naast een verwijzende functie de toegankelijke faciliteit een ondersteunende rol te geven. Het staat de school echter wel vrij om dergelijke taken bovenop de wettelijke taak van de toegankelijke faciliteit toe te voegen. Wel is het van belang dat de school de toegankelijke faciliteit op een voor studenten toegankelijke manier inricht. Mede hierom heeft de studentenraad ook instemmingsrecht op de inrichting van de toegankelijke faciliteit.

13. Wat is het verschil tussen de nieuwe onafhankelijke geschillenadviescommissie en de reeds bestaande onafhankelijke klachtencommissie?

- Bij de onafhankelijke klachtencommissie kan een student een klacht indienen over gedragingen van (personen verbonden aan) de instelling. Bij de onafhankelijke geschillenadviescommissie kan een student bezwaar maken tegen beslissingen van de instelling jegens de student. Denk hierbij aan toelatings- of verwijderingsbeslissingen.
- Een tweede verschil is dat studenten tegen een besluit dat is genomen na het doorlopen van de procedure bij de geschillenadviescommissie in beroep kunnen bij de Afdeling bestuursrecht van de Raad van State. Deze mogelijkheid is er niet bij de behandeling van klachten.
- Het is mogelijk om één commissie zowel de taken van de klachten- als die van de geschillenadviescommissie uit te laten voeren, mits aan de regels die gelden voor beide commissies is voldaan.
- Voor beslissingen over examens geldt een aparte procedure. Tegen zulke beslissingen kunnen studenten beroep instellen bij de commissie van beroep voor de examens en aansluitend eventueel bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

14. In hoeverre zijn de Awb-normen voor besluitvoering en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur dadelijk van toepassing op besluiten waartegen bezwaar mogelijk bij de GAC en beroep bij de ABRvS? En welke?

- In artikel 7.5.9 WEB (nieuw) is geregeld dat een beslissing van een orgaan van de instelling die jegens een student genomen is op grond van de WEB of WHW en daarop gebaseerde regelingen, voor de toepassing van de Awb-bepalingen over besluiten wordt aangemerkt als een besluit in de zin van de Awb. Daarmee zijn alle Awb-voorschriften over het nemen van besluiten en de rechtsbescherming dus van toepassing.

15. Wie mogen er bezwaar maken bij de GAC (betrokkene of Awb-belanghebbende?). Is dit anders bij besluiten die door het amendement Bisschop onder de reikwijdte van de GAC vallen?

- Een betrokkene mag bezwaar bij de GAC. Wie een betrokkene is, is gedefinieerd in artikel 7.5.1, eerste lid. Het betreft dan:
 - een student, een vavo-student, een extraneus en een deelnemer;

- een aanstaande student, een aanstaande vavo-student, een aanstaande extraneus en een aanstaande deelnemer; of
- een voormalige student, een voormalige vavo-student, een voormalige extraneus en een voormalige deelnemer.

16. Is een schorsing een ordemaatregel of een disciplinaire maatregel? Maakt dit uit voor de normen die van toepassing zijn?

- De wet maakt geen onderscheid tussen schorsing als ordemaatregel of als disciplinaire maatregel. De bepalingen uit het wetsvoorstel over schorsing (beschreven in 8.1.7c en 8.1.7d) zijn op iedere schorsing van toepassing.

Aanmeld- en inschrijfproces en afschaffing onderwijsovereenkomst

17. Hoe werkt aanmelding na afschaffing van de OOK? Hoe verkrijgt de instelling toestemming van ouders bij aanmelding van een minderjarige student en wat is de rol van Centraal Aanmelden?

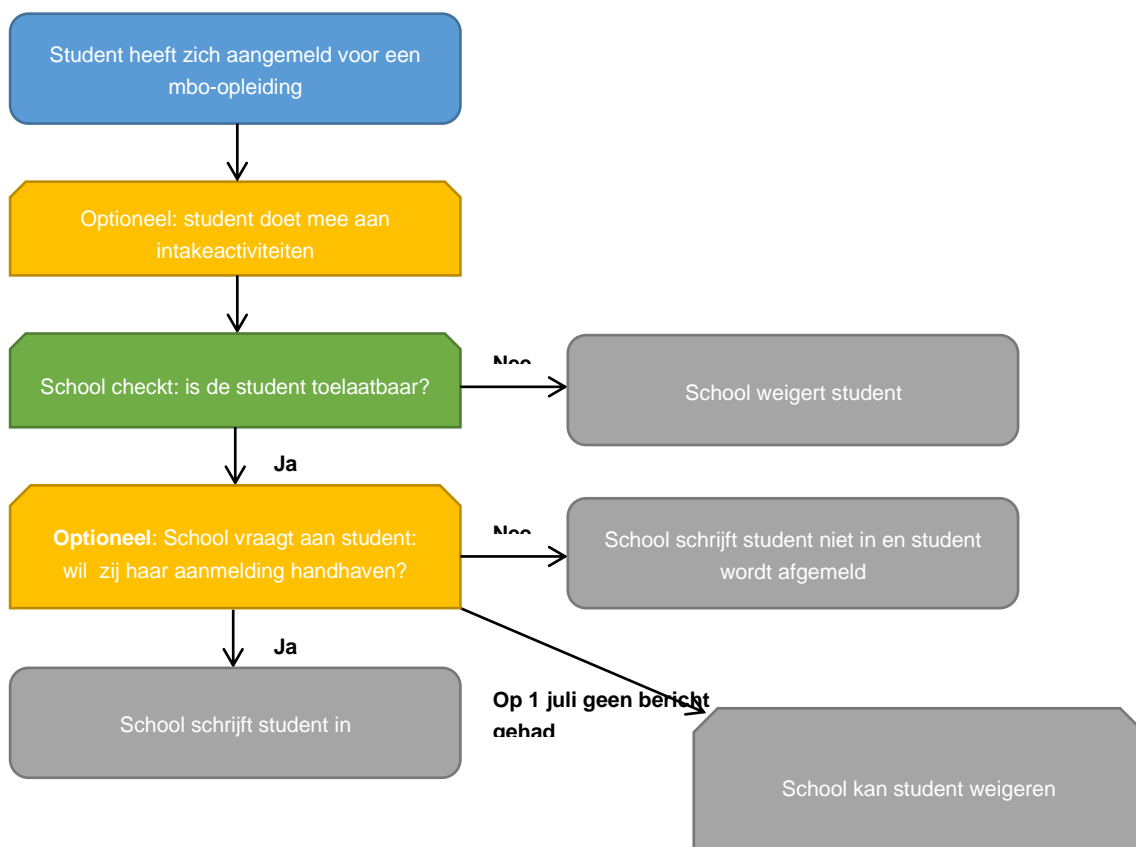
- Dit wetsvoorstel verandert niets aan de regelgeving omtrent aanmelding. Dat betekent dat mbo-instellingen dezelfde werkwijze met betrekking tot aanmelding kunnen behouden.
- Mbo-instellingen kunnen zich aansluiten bij Centraal Aanmelden om het aanmeldproces te vereenvoudigen. Centraal Aanmelden heeft bijvoorbeeld de functionaliteit om de ouderlijke toestemming bij aanmelding op te vragen.

18. Hoe werkt de mogelijkheid voor mbo-instellingen om nog een aanmeldingsbevestiging aan de aspirant-student te vragen?

- Aspirant-studenten kunnen zich voor meerdere beroepsopleidingen en bij meerdere instellingen aanmelden.
- Om goed zicht te houden op de verwachte instroom van nieuwe studenten krijgen instellingen de mogelijkheid om aspirant-studenten te vragen om vóór 1 juli aan te geven of zij hun aanmelding willen handhaven. Als de aspirant-student niet reageert op dit verzoek kan de instelling ervoor kiezen de toelating te weigeren.
- Als een instelling ervoor kiest van deze mogelijkheid gebruik te maken, moet de instelling aspirant-studenten hierover tijdig en duidelijk informeren.
- Ook is het van belang dat alleen het uitblijven van een tijdige reactie van een aspirant-student aanleiding kan zijn om diens toelating te weigeren. Zo lang de aspirant-student een reactie geeft op het verzoek van de instelling, bijvoorbeeld dat hij nog twijfelt tussen verschillende opleidingen, is dat voldoende om zijn recht op toelating te behouden.

Ter illustratie ook onderstaand schema:

19. Hoe werkt bovengenoemde mogelijkheid voor aspirant-studenten die zich na 1 april aanmelden?

- Instellingen hebben reeds de mogelijkheid om aspirant-studenten die zich na 1 april melden te weigeren. Voor deze groep studenten hebben instellingen daarom al vergelijkbare instrumentaria als die met bovengenoemde wettelijke mogelijkheid geboden worden.

20. Hoe werkt de inschrijving na afschaffing van de onderwijsovereenkomst?

- Ook na afschaffing van de onderwijsovereenkomst blijven mbo-instellingen studenten inschrijven voor een beroepsopleiding en leerweg. Zij nemen een beslissing over inschrijving nadat is beoordeeld of de student voldoet aan de wettelijke voorwaarden voor inschrijving.
- Het bevoegd gezag kan aan de inschrijving de voorwaarde verbinden dat de betrokkene voor 1 juli moet reageren op het verzoek van het bevoegd gezag om te kennen te geven of hij zijn aanmelding wenst te handhaven. Het bevoegd gezag dient de betrokkene hier na aanmelding expliciet op te wijzen.
- De mbo-instelling maakt de beslissing schriftelijk (mag elektronisch) bekend aan de student en gaat over op inschrijving van de student voor de betreffende opleiding en leerweg in het schoolinformatiesysteem van de instelling. Bij de beslissing tot inschrijving verwijst de onderwijsinstelling naar de onderwijs- en examenregeling (OER) van de opleiding en leerweg die de student gaat volgen.

- De beslissing omtrent inschrijving wordt ook aan de ouders, voogden of verzorgers schriftelijk bekend gemaakt, als de student of vavo-student jonger is dan 18 jaar.
- Ook na afschaffing van de OOK wordt een (vavo-)student maar één keer ingeschreven voor de gehele beroepsopleiding, dan wel voor de gehele opleiding educatie of een onderdeel daarvan, en niet elk schooljaar opnieuw.
- Wanneer de instelling en student, in het kader van een individueel maatwerktraject, afspraken maken die (op een of meer punten) afwijken van deze OER, spreekt het voor zich zij hierover afspraken maken die voor beide partijen inzichtelijk zijn.
- Met de beslissing tot inschrijving ontstaat tussen instelling en student een rechtsbetrekking – een overeenkomst – waarmee beide partijen gecommitteerd worden aan hun rechten en plichten, zoals die in onder andere de OER en het studentenstatuut zijn vermeld.

21. Wat zijn de gevolgen van de afschaffing van de OOK op de accountantscontrole, bekostiging, en gegevensuitwisseling met DUO?

- Het wetsvoorstel verandert niets aan de wijze waarop instellingen gegevens aan DUO doorgeven.
- Aangezien een ondertekende OOK niet langer een voorwaarde voor inschrijving is, verdwijnt de OOK uit het onderwijsaccountantsprotocol. Hiervoor komt niets anders in de plaats.

22. Welke informatie die nu in de OOK is opgenomen moet straks in de OER of het studentenstatuut worden opgenomen?

- De OOK moest voorheen verplicht een aantal bepalingen bevatten. Met het wetsvoorstel verbetering rechtsbescherming mbo-studenten moeten deze bepalingen ofwel in het studentenstatuut worden opgenomen ofwel in de OER. Als algemene regel geldt dat opleidingsspecifieke bepalingen in de OER moeten staan en instellingsspecifieke bepalingen in het studentenstatuut.
- De OER moet in elk geval bepalingen bevatten over:
 - a. de inhoud en inrichting van een opleiding, waaronder voor een beroepsopleiding begrepen:
 1. de leerweg;
 2. de examenvoorzieningen;
 3. de kwalificatie of, bij inschrijving voor een opleidingsdomein of een kwalificatiedossier, dat opleidingsdomein of dat kwalificatiedossier;
 4. het beoogde niveau van de te behalen kwalificatie; en
 5. de keuzedelen en de onderdelen met betrekking tot persoonlijke, culturele of levensbeschouwelijke vorming, bedoeld in artikel 6.1.2a, tweede lid, die deel uitmaken van de beroepsopleiding;
 - b. het aantal begeleide onderwijsuren, bedoeld in artikel 7.2.7, per programmaonderdeel per studiejaar;
 - c. het aantal klokuren beroepspraktijkvorming per studiejaar;
 - d. de tijdvakken waarbinnen de opleiding wordt verzorgd;
 - e. de locatie en in voorkomend geval het samenwerkingscollege waar de opleiding wordt verzorgd; en
 - f. de gronden waarop de examencommissie vrijstelling kan verlenen van een instellingsexamen of een centraal examen.
- Het studentenstatuut moet in elk geval bepalingen bevatten over:

- a) een beschrijving van de procedures voor de behandeling van klachten en geschillen, bedoeld in titel 5, daaronder begrepen de inrichting van de toegankelijke faciliteit, bedoeld in artikel 7.5.1;
- b) een beschrijving van de procedures voor de behandeling van geschillen inzake medezeggenschap;
- c) een beschrijving van de beroepsrechten die kunnen worden ontleend aan deze wet en andere wettelijke regelingen;
- d) een beschrijving van aanvullende procedures ter bescherming van de rechten van studenten die door het bevoegd gezag worden getroffen;
- e) de nadere regels over het bindend studieadvies, bedoeld in artikel 8.1.7a, vierde lid;
- f) het beleid met betrekking tot het beperkt en beheersbaar houden van de middelen die van de studenten worden gevraagd voor schoolkosten die door het bevoegd gezag noodzakelijk worden bevonden;
- g) in voorkomend geval, bepalingen over de terugbetaling van voorschotten, verstrekt door het bevoegd gezag, ter voldoening van een bij of krachtens de wet geregelde geldelijke bijdrage als bedoeld in artikel 8.1.4;
- h) bepalingen over de terugbetaling van cursusgeld in andere gevallen dan bedoeld in artikel 14, tweede lid, onderdeel a tot en met d, van het Uitvoeringsbesluit Les- en cursusgeldwet 2000;
- i) het beleid van het bevoegd gezag met betrekking tot verzuim, schorsing en verwijdering van studenten;
- j) de rechten en plichten ten aanzien van zwangerschap en bevalling; en
- k) de instellingsregels over het mbo-studentenfonds, bedoeld in artikel 8.1.5e.

23. In de OOK wordt vaak ook een regel opgenomen dat de ouders akkoord zijn dat een minderjarige student de BPV overeenkomst/praktijkovereenkomst (POK) zelf mag tekenen. Als de OOK wegvalt, hoe gaat dit ondertekenen van de BPV dan in de praktijk?

- Het blijft mogelijk voor instellingen om tijdens het aanmeld- en inschrijfproces de afspraak te maken met ouders van minderjarige studenten dat hun kind zelfstandig een praktijkovereenkomst mag aangaan. De instelling kan zelf bepalen waar in het aanmeld- en inschrijfproces deze afspraak gemaakt wordt.

24. Heeft de afschaffing van de OOK gevolgen voor de praktijkovereenkomst (POK)?

- De invoering van deze wet heeft geen gevolgen voor de praktijkovereenkomst.

25. Geldt de afschaffing van de OOK ook voor de vavo?

- Ja, ook voor de vavo vervalt de verplichte OOK.

26. Wat betekent de afschaffing van de OOK voor afspraken die in de derde leerweg gemaakt worden?

- Ondanks dat met dit wetsvoorstel de OOK niet verplicht is, kunnen instelling en student – met inachtneming van de WEB – nog steeds een aparte maatwerkovereenkomst aangaan. Hierin kunnen ook zaken m.b.t. de kosten van een traject in de derde leerweg worden opgenomen.

27. Welke inschrijfmutaties moet de instelling doorgeven aan de student?

- De instelling is wettelijk verplicht om de beslissing tot inschrijving schriftelijk bekend te maken aan de student. Ook is de instelling verplicht weigeringen van de inschrijving bekend te maken aan de student en moet de instelling verwijderingsbeslissingen en beslissingen tot beëindiging van de inschrijving schriftelijk bekend maken aan de student.

28. Moet de instelling mutaties in de gekozen keuzedelen bekend maken aan de student?

- In de huidige situatie dienen keuzedelen in de OOK te worden vastgelegd. Dit betekent dat de OOK steeds dient te worden gewijzigd als de student van keuzedelen verandert. Dit hoeft na inwerkingtreding van het wetsvoorstel niet meer. Een voor de student transparante vastlegging van de keuzedelen blijft echter van belang.

29. Het wetsvoorstel treedt per 1 augustus 2023 in werking. Moeten studenten van cohort 2022/2023 die zich vóór 1 augustus 2023 aanmelden nog een OOK ondertekenen? En wat betekent de afschaffing van de OOK voor eerder ingestroomde cohorten die reeds een OOK hebben getekend?

- Totdat het wetsvoorstel in werking treedt op 1 augustus 2023, is de OOK nog verplicht voor de inschrijving van studenten. Om die reden ligt het voor de hand om voor het instromende cohort van 2023/2024 nog een OOK te hanteren.
- De OOKs van studenten die reeds ingeschreven waren, blijven in principe bestaan.
- De bepalingen uit het wetsvoorstel gelden per 1 augustus 2023 wel voor alle instellingen en al hun studenten. Dat betekent bijvoorbeeld dat de regels over schorsing en verwijdering van kracht zijn en dat studenten gebruik kunnen maken van de nieuwe rechtsbeschermingsmogelijkheden.

30. Topsportaddendum (maatwerkafspraken voor studenten met een topsport(talenten)status) is bijlage bij de OOK. Wat gebeurt daarmee als de OOK is afgeschaft?

- Instellingen kunnen het beste algemene rechten en plichten t.a.v. topsport opnemen in Studentenstatuut, indien deze instellingsbreed zijn. Mocht de instelling opleidingsspecifieke regels hebben, dan passen die het beste in de desbetreffende OER.
- Individuele maatwerkafspraken per student vastleggen, dat kan altijd. Het is aan de instelling om de vorm te bepalen, dus een natte handtekening is niet verplicht. Afspraken kunnen ook per mail worden vastgelegd.

Overig (rapportageplicht)

31. Hoe werkt de rapportageplicht in het geval dat een van de ouders niet met gezag belast is? En wat moet de school doen als het kind bijvoorbeeld is ondergedoken?

- De rapportageplicht geldt in principe ook voor ouders die niet met gezag belast zijn, maar dit informatierecht is wel meer beperkt dan voor ouders die wel met gezag belast zijn. Een instantie zoals een onderwijsinstelling is verplicht een ouder die niet het ouderlijk gezag heeft, als hij of zij daarom vraagt, van informatie te voorzien over belangrijke feiten en omstandigheden die het kind of de verzorging en opvoeding van het kind betreffen. Er zijn op deze regel twee uitzonderingen:
 1. de informatie wordt niet verstrekt als de onderwijsinstelling de informatie niet op dezelfde manier aan de ouder met het ouderlijk gezag zou verstrekken; en

2. de informatie wordt niet verstrekt als het belang van het kind zich daartegen verzet.
- In het geval dat een kind is ondergedoken kan de instelling dus weigeren om informatie te verstrekken aan de niet met gezag belaste ouder. In dat geval is het aannemelijk dat het belang van het kind zich verzet tegen het verstrekken van informatie. Het is aan de instelling om deze afweging te maken.
- 32. Een student die een vak in het laatste jaar van de diplomering niet gehaald heeft kan via de extraneus overeenkomst (OOK extraneus) hier examen in doen en betaalt alleen voor dat examen. Blijft de Extraneus OOK die getekend moet worden door de student?**
- De verplichte OOK vervalt in zijn geheel, maar het staat de school en (extraneus-)student vrij om schriftelijke afspraken te maken. In het geval van extraneï ligt het in de rede dat de school de afspraken uit de OOK extraneus behoudt, ook al is dit niet langer verplicht.

